

Suunnitelma kasvatuksellisten
toimien, kurinpitokeinojen ja
turvaamistoimien käyttämisestä ja
niihin liittyvistä menettelytavoista

Ylöjärven kaupunki

Elokuu 2026

Sisällys

1	Koulun nimi	3
2	Tarkoitus ja soveltaminen.....	3
3	Lainsäädäntö	3
4	Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet.....	4
5	Suhde järjestyssääntöihin.....	5
6	Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien käytön periaatteet	5
7	Toimenpiteiden soveltaminen eri tilanteissa	6
7.1	Kotitehtävät ja työvälineet.....	6
7.2	Myöhästyminen.....	7
7.3	Vilppi	7
7.4	Luvattomat poissaolot	7
7.5	Puhelimet ja muut mobiililaitteet	8
7.6	Omien ruokien tai juomien nauttiminen koulupäivän aikana	8
7.7	Oleskelu ja liikkuminen	9
7.8	Oppitunnin tai järjestyksen häiritseminen	9
7.9	Asiaton tai loukkaava kielenkäyttö tai käytös.....	9
7.10	Koulun tai toisen oppilaan omaisuuden vahingoittaminen tai sotkeminen	10
7.11	Päihteet.....	10
7.12	Vaaralliset esineet ja aineet.....	11
7.13	Väkivalta.....	12
8	Menettelytavat	13
8.1	Kasvatukselliset toimet.....	13
8.1.1	Kasvatuskeskustelu	13

8.1.2	Siivousvelvoite	13
8.2	Kurinpitoimet	14
8.2.1	Kotitehtävien teettäminen työpäivän päätyttyä.....	14
8.2.2	Jälki-istunto.....	15
8.2.3	Kirjallinen varoitus	15
8.2.4	Määräaikainen erottaminen.....	15
8.3	Turvaamistoimet	15
8.3.1	Oppilaan määrääminen poistumaan	16
8.3.2	Oppilaan poistaminen luokasta tai tilasta.....	16
8.3.3	Opetukseen osallistumisen epääminen.....	16
8.3.4	Esineiden tai aineiden haltuunotto	17
8.3.5	Tavaroiden tarkastaminen	18
9	Suunnitelmasta tiedottaminen ja yhteistyö	19
10	Seuranta.....	19

1 Koulun nimi

Tämä on Ylöjärven kaupungin kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämistä ja niihin liittyviä menettelytapoja koskeva suunnitelma.

2 Tarkoitus ja soveltaminen

Kurinpitosuunnitelman tavoitteena on turvata koulun työrauha, sisäinen järjestys, opiskelun esteettön sujuminen sekä koulupäivän turvallisuus. Tavoitteena on lisäksi varmistaa opetuksen toimintaperiaatteiden yhdenmukaisuus ja oikeudenmukaisuus kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien sekä turvaamistoimenpiteiden käyttämisessä sekä sitouttaa eri osapuolet sovittuihin toimintatapoihin.

Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteitä käytettäessä on noudatettava hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin.

Samanlaisista teoista tulee lähtökohtaisesti tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että aina tehdään tapauskohtaista harkintaa ja otetaan huomioon oppilaan ikä ja kehitystaso. Tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioda seuraamusta määrättäessä.

Määrättävän kasvatuksellisen ja kurinpidollisen toimen sekä turvaamistoimenpiteen tulee olla oikeassa suhteessa oppilaan tekoon.

Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteistä voidaan käyttää, kun oppilas häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä tai menettelee vilpillisesti eikä niitä saa käyttää esimerkiksi kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Tämä suunnitelma on voimassa ajan, jonka oppilas osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen tai muuhun toimintaan. Suunnitelmaa sovelletaan näin ollen koulussa tai osallistuttaessa koulun toimintaan koulun ulkopuolella. Suunnitelmaa noudatetaan esimerkiksi luokkaretkillä ja leirikouluissa.

3 Lainsäädäntö

Kasvatuksellisista ja kurinpidollisista toimista, turvaamistoimista sekä suunnitelmasta säädetään perusopetuslaissa (29 §, 35 § ja 36 §).

Perusopetuslain mukaan

- Kasvatuksellisia toimia ovat
 - o kasvatuskeskustelu ja
 - o siivousvelvoite.
- Kurinpidollisia toimia ovat
 - o kotitehtävien teettäminen työpäivän päätyttyä,
 - o jälki-istunto,
 - o kirjallinen varoitus sekä
 - o määräaikainen erottaminen.
- Turvaamistoimenpiteitä ovat
 - o oppilaan määrääminen poistumaan,
 - o luokasta ja tilasta poistaminen,
 - o opetukseen osallistumisen epääminen,
 - o esineiden ja aineiden haltuunotto sekä
 - o tavaroiden tarkastaminen.

Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien tarkoituksena on epätoivottuun käyttäytymiseen puuttuminen ja sen päättuminen. Tietoisuus seuraamuksista myös osaltaan ennaltaehkäisee epätoivottua käyttäytymistä.

Turvaamistoimenpiteillä varmistetaan oppilaiden turvallisuus ja opetuksen esteetön sujuminen. Turvaamistoimenpiteet eivät ole kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia ja niitä voidaan käyttää yhdessä tai erillään muista seuraamuksista.

4 Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet

Oppilaan oikeudet:

- Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.
- Oppilaalla on oikeus tulla kohdelluksi tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti.
- Oppilaalla on oikeus opetukseen.

Oppilaan velvollisuudet:

- Oppilaalla on velvollisuus suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti.
- Oppilaalla on velvollisuus osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty lupaa poissa-oloon.
- Oppilaalla on velvollisuus käyttäytyä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

5 Suhde järjestyssääntöihin

Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia käytettäessä tulee huomioida koulun järjestyssäännöt.

Kasvatuksellisilla ja kurinpidollisilla toimilla voidaan puuttua kouluajalla ja koulun toiminnassa tapahtuneeseen opetuksen häiritsemiseen ja koulun järjestyksen rikkomiseen tai vilpilliseen käyttäytymiseen. Kasvatuksellisilla ja kurinpidollisilla toimilla ei voida puuttua oppilaan vapaa-aikaan kuten koulumatkalla sattuneisiin tapahtumiin.

Järjestyssäännöissä mainittujen suositusten vastaisesta käyttäytymisestä ei voida määrätä kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia, vaan vain ehdottomien määräysten rikkomisesta voi seurata kasvatuksellinen tai kurinpidollinen toimi. Suositusten noudattamatta jättämisestä voidaan keskustella oppilaan kanssa ja olla tarvittaessa yhteydessä huoltajaan.

6 Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien käytön periaatteet

Oppilaiden käyttäytymiseen puututaan aina ensivaiheessa pedagogisin keinoin esimerkiksi siten, että opettaja tai rehtori keskustelee oppilaan kanssa hyvästä käyttäytymisestä.

Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteinä käytetään vain perusopetuslaissa mainittuja keinoja, eikä koulu voi määrätä lakiin perustumattomia kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia. Kaikki perusopetuslain mukaiset kasvatukselliset ja kurinpidolliset toimet sekä turvaamistoimenpiteet ovat lähtökohtaisesti käytettävissä tekijästä tai teosta tai laiminlyönnistä riippumatta.

Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien sekä turvaamistoimenpiteiden käyttöä harkitaan aina tapauskohtaisesti ja arvioidaan, milloin niiden käyttö on pedagogisesti tai turvallisuuden näkökulmasta perusteltua. Toimen valinnassa joudutaan arvioimaan asiaa myös tilanteen ns. törkeyden näkökulmasta.

Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia ja turvaamistoimenpiteitä harkittaessa huomioidaan oppilaan ikä ja kehitystaso. Jälki-istunnon, kirjallisen varoituksen tai määräaikaisen erottamisen määräämistä alkuopetuksen oppilaalle harkitaan tarkoin. Pedagogiset keinot tai kasvatustalkut ovat monessa tilanteessa toimivampi tapa puuttua oppilaan epäasialliseen tai epätoivottuun käyttäytymiseen.

Oppilaita kohdellaan hallinnon yleisiä oikeusperiaatteita noudattaen yhdenvertaisesti ja kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteitä käytettäessä samanlaisista teoista määrätään lähtökohtaisesti sama seuraamus.

Sääntöjen rikkomiseen johtaneet tapahtumat ja niiden taustat selvitetään perusteellisesti. Joskus yksittäisen oppilaan tekojen taustalta voi paljastua esimerkiksi pidempiä tapahtumaketjuja tai risti-riitatilanteita, joihin voi liittyä useampia asianosaisia tai avun ja tuen tarvetta. Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteitä määrättäessä oppilaan kanssa käydään läpi seuraamuksen määräämiseen johtaneet tapahtumat ja oppilaalle varataan aito mahdollisuus esittää näkemyksensä tapahtuneesta ja määrätystä seuraamuksesta.

Luokanopettajan ja luokanvalvojan tehtävänä on huolehtia hänelle määrätyn luokan oppilaiden kasvatuksellista asioista. Tehtävä edellyttää yhteistyötä toisten opettajien ja koulun muun henkilökunnan kesken sekä koulun ja kodin välillä. Luokanopettaja ja luokanvalvoja on oman luokkansa oppilaiden edustaja järjestyksenpitoa koskevissa asioissa. Luokanopettaja ja -valvoja seuraavat luokan oppilaiden tuntimerkintöjä sekä kasvatuksellisten toimien ja kurinpitotoimien kertymistä oppilastietojärjestelmässä ja niihin liittyvää kokonaistilannetta. Tarvittaessa luokanopettaja tai luokanvalvoja ohjaa oppilasta kasvatuksellisissa toimissa tai kurinpitotoimissa eteenpäin.

Yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeää ja heihin ollaan yhteydessä matalalla kynnyksellä. Huoltajia tiedotetaan rikkomuksesta tai laiminlyönnistä, heille varataan tarvittaessa mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun. Huoltajia kuullaan ennen kirjallisesta varoituksesta tai määräaikaisesta erottamisesta päättämistä.

Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea. Tarvittaessa tehdään ilmoitus lastensuojeluun.

7 Toimenpiteiden soveltaminen eri tilanteissa

7.1 Kotitehtävät ja työvälineet

1. Laiminlyödyistä kotitehtävästä tai unohtuneesta työvälineestä kirjataan tuntimerkintä oppilastietojärjestelmään.
Oppilasta pyydetään tekemään tekemättä jääneet kotitehtävät ja muistutetaan, että jatkossa tehtävät tulee tehdä aikataulussa ja työvälineet tuoda kouluun.
2. Oppilas voidaan määrätä tekemään kotitehtävät koulupäivän jälkeen.

3. Jos oppilas laiminlyö kotitehtäviään tai unohtaa työvälineitään toistuvasti, seuraa hänelle kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia.
4. Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.2 Myöhästyminen

1. Myöhästymisestä kirjataan tuntimerkintä oppilastietojärjestelmään.
Oppilasta ohjataan tulemaan kouluun ajoissa ja noudattamaan lukujärjestystä.
2. Jos oppilas myöhästyy toistuvasti, seuraa hänelle kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia.
3. Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Luvattomaksi poissaoloksi katsotaan koko oppitunnin poissaolo tai yli 30 minuutin myöhästyminen. Kouluilla tulee olla toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Koulussa läsnäolohaasteisiin puututaan tämän toimintamallin mukaisesti.

7.3 Vilppi

1. Jos oppilas luntaa tai tekee muuta vilppiä, seuraa hänelle kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia.
Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää epäiltyä luntaamista tai muuta vilppiä.
Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
2. Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.4 Luvattomat poissaolot

1. Luvattomasta poissaolosta kirjataan tuntimerkintä oppilastietojärjestelmään.
Oppilasta ohjataan tulemaan oppitunneille ja noudattamaan lukujärjestystä.
2. Jos oppilaan luvattomat poissaolot oppitunnilta jatkuvat, seuraa hänelle kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia.
3. Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää tarvittaessa yhteistyössä huoltajien kanssa, mistä luvattomat poissaolot johtuvat.
4. Viimesijaisesti myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Luvattomaksi poissaoloksi katsotaan koko oppitunnin poissaolo tai yli 30 minuutin myöhästyminen. Kouluilla tulee olla toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja

suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Koulussa läsnäolohaasteisiin puututaan tämän toimintamallin mukaisesti.

7.5 Puhelimet ja muut mobiililaitteet

1. Jos oppilas järjestyssääntöjen vastaisesti pitää luvatta esillä tai käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta, opettaja pyytää oppilasta laittamaan laitteen koulun ohjeissa määritettyyn säilytyspaikkaan.
Puhelimen tai muun mobiililaitteen luvattomasta käytöstä kirjataan tuntimerkintä oppilastietojärjestelmään.
2. Jos oppilas käyttää toistuvasti luvatta puhelinta tai mobiililaitetta, seuraa hänelle kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia.
3. Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Jos oppilas ei laita laitetta pois, opettaja pyytää oppilasta antamaan laitteen opettajalle. Jos tämäkään pyytäminen ei tehoa, opettaja voi ottaa laitteen oppilaalta ja tarvittaessa käyttää voimakeinoja, jos oppilas tekee vastarintaa. Voimakeinojen käyttö on viimesijainen keino.

7.6 Omien ruokien tai juomien nauttiminen koulupäivän aikana

Ylöjärven kaupungin järjestyssäännöissä on kirjaus omien ruokien tai juomien nauttimisesta koulupäivän aikana. Tässä noudatetaan sitä kirjausta.

1. Jos oppilas nauttii järjestyssääntöjen vastaisesti omia eväitään, opettaja pyytää oppilasta laittamaan tuotteen pois ja toimimaan järjestyssääntöjen mukaan.
2. Jos oppilas toistuvasti nauttii omia eväitään järjestyssääntöjen vastaisesti, seuraa hänelle kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia.
3. Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Jos oppilas ei pyynnöstä huolimatta laita pois omia eväitään tai juomiaan, jotka häiritsevät opetusta, opettaja pyytää oppilasta luovuttamaan tuotteen opettajalle oppitunnin ajaksi. Jos oppilas kieltäytyy luovuttamasta opetusta häiritsevää tuotetta, opettajalla on oikeus ottaa se haltuunsa perusopetuslain mukaisesti. Oppilas voidaan myös määrätä poistumaan tilasta tai viimesijaisena keinona poistaa oppilas tilasta, jos hän tekee vastarintaa. Voimakeinojen käyttö on viimesijainen keino.

7.7 Oleskelu ja liikkuminen

1. Luvattomasta poistumisesta koulun alueelta kirjataan tuntimerkintä oppilastietojärjestelmään.
2. Jos oppilas poistuu toistuvasti luvatta koulun alueelta, seuraa hänelle kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia.
3. Toistuvissa laiminlyönnöissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.8 Oppitunnin tai järjestyksen häiritseminen

1. Oppitunnin tai järjestyksen häiritsemisestä kirjataan tuntimerkintä oppilastietojärjestelmään. Opettaja keskustelee oppilaan kanssa.
2. Jos oppilas häiritsee toistuvasti oppitunteja tai järjestystä, seuraa hänelle kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia.
3. Opetusta tai järjestystä häiritsevä oppilas voidaan lisäksi tarvittaessa määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun järjestämisestä tilaisuudesta.
4. Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
5. Toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.9 Asiaton tai loukkaava kielenkäyttö tai käytös

1. Asiattomasta tai loukkaavasta kielenkäytöstä tai käytöksestä kirjataan tuntimerkintä oppilastietojärjestelmään. Opettaja keskustelee oppilaan kanssa.
2. Jos oppilas toistuvasti käyttää asiatonta tai loukkaavaa kieltä tai käyttäytyy asiattomasti tai loukkaavasti, seuraa hänelle kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia.
3. Toistuvissa laiminlyönnöissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.10 Koulun tai toisen oppilaan omaisuuden vahingoittaminen tai sotkeminen

1. Opettaja keskustelee oppilaan kanssa. Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan ja huoltajalle ilmoitetaan omaisuudelle aiheutuneesta vahingosta.
2. Jos oppilas on rikkonut, vahingoittanut tai sotkenut omaisuutta,
 - a. oppilas määrätään kasvatuksellisenä toimenä (siivousvelvoite) puhdistamaan tai järjestämään sotkemansa tai epäjärjestykseen saattamansa koulun omaisuus tai tila
 - b. tai hänelle seuraa kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia.
3. Toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.
4. Tarvittaessa opetuksen järjestäjä ja huoltaja sopivat vahingonkorvauksesta. Opetuksen järjestäjä voi nostaa vahingonkorvauskanteen tuomioistuimessa.
5. Jos oppilas on aiheuttanut vahingon toisen oppilaan omaisuudelle, koulu voi ohjata huoltajat sopimaan keskenään vahingonkorvauksesta.

7.11 Päihteet

1. Opettajalla ja rehtorilla on oikeus ottaa tupakkatuotteet, nikotiinituotteet, vape, alkoholi ja huumeet haltuun oppilaalta.
2. Jos oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus huumeiden ja alkoholin haltuun ottamiseksi käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
3. Jos tupakkatuotteita, nikotiinituotteita tai sähkösavukkeita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus niiden haltuun ottamiseksi käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
4. Opettaja tai rehtori voi tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan lokeron ja päällisin puolin hänen vaatteensa alkoholin ja huumeiden haltuun ottamiseksi, jos hallussapito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy luovuttamasta niitä tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.
5. Jos oppilaan hallussa on huumeita tai muutoin vakavissa tilanteissa, tehdään tästä ilmoitus poliisille ja lastensuojeluun.

6. Opettaja on aina yhteydessä huoltajaan, jos oppilaan hallusta löytyy tupakkatuotteita, nikotiinituotteita, sähkösavukkeita, alkoholia tai huumeita.
7. Jos oppilaan hallussa on kouluaikana päihteitä tai oppilas käyttää niitä kouluaikana, oppilaalle määrätään kasvatustalkut tai jälki-istunto. Myös kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen voi tulla harkittavaksi.

7.12 Vaaralliset esineet ja aineet

1. Akuuteissa tilanteissa, jos oppilas uhkaa teräaseella tai muulla vaarallisella esineellä tai aineella tai muutoin vakavissa tilanteissa, ollaan välittömästi yhteydessä poliisiin.
2. Opettajalla ja rehtorilla on oikeus ottaa teräase, kuten puukko tai muun vaarallinen esine tai aine haltuun oppilaalta.
3. Jos oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
4. Oppilaan fyysinen rajoittaminen, esimerkiksi kiinni pitämällä tai ottamalla pois vaarallinen esine tai aine, voi tulla viimesijaisena toimenpiteenä yksittäistapauksissa kyseeseen rikoslainsäädäntynä hätävarjeluna tai pakkotilassa sallittuna tekona. Tällöin kyse on oikeudesta puuttua tilanteeseen fyysisesti rajoittamalla, joka on kaikilla koulun toimijoilla ammattinimikkeestä riippumatta.
5. Opettaja tai rehtori voi tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan lokeron ja päällisin puolin hänen vaatteensa, teräaseen, kuten puukon tai muun vaarallisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jos esineen tai aineen hallussapito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.
6. Opettaja on aina yhteydessä huoltajaan, jos oppilaan hallusta löytyy teräase kuten puukko tai muita vaarallisia esineitä tai aineita.
7. Jos oppilas tuo kouluun teräaseen, kuten puukon, tai muun vaarallisen esineen tai aineen, oppilaalle määrätään kasvatustalkut tai jälki-istunto.
8. Vakavassa yksittäisessä tilanteessa tai toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.
9. Määräaikaista erottamista harkitaan, jos oppilas määrättyistä kurinpitokeinoista huolimatta jatkaa epäasiallista käytöstään. Vakavissa rikkomuksissa määräaikainen erottaminen voi olla myös ensisijainen kurinpitokeino.

7.13 Väkipalta

1. Opettaja keskustelee oppilaan kanssa väkivalasta ja selvittää tapahtunutta. Tarvittaessa väkivaltatilanteista ollaan yhteydessä poliisiin. Opettaja on aina yhteydessä huoltajaan.
2. Väkipallasta, kuten lyömisestä, potkimisesta tai tönimisestä, määrätään kasvatuskeskustelu tai jälki-istunto.
3. Väkipallataisesti käyttäytyvä oppilas voidaan tarvittaessa määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun järjestämästä tilaisuudesta.
4. Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
5. Oppilaan fyysinen rajoittaminen, esimerkiksi kiinni pitämällä, voi tulla viimesijaisena toimenpiteenä yksittäistapauksissa kyseeseen rikoslaissa säädettynä hätävarjeluna tai pakko-tilassa sallittuna tekona. Tällöin kyse on oikeudesta puuttua tilanteeseen fyysisesti rajoittamalla, joka on kaikilla koulun toimijoilla ammattinimikkeestä riippumatta.
6. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkipallataisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskelu-huollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.
7. Vakavasta yksittäisestä teosta tai toistuvista teoista, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, oppilaalle määrätään kirjallinen varoitus.
8. Määräaikaista erottamista harkitaan, jos oppilas määrätystä kurinpidollisista toimista huolimatta jatkaa epäasiallista käytöstään. Vakavissa rikkomuksissa määräaikainen erottaminen voi olla myös ensisijainen kurinpidollinen toimi.

8 Menettelytavat

8.1 Kasvatukselliset toimet

8.1.1 Kasvatuskeskustelu

Oppilaan kanssa keskustellaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan aito mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.

Kasvatuskeskustelun määrää opettaja tai rehtori.

Huoltajalle varataan tarvittaessa mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun. Perusopetuslaissa ei ole säädetty kasvatuskeskustelusta ilmoittamisen ajankohdasta. Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Jos huoltajalle varataan mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, ilmoittaminen tulee tehdä etukäteen siten, että huoltajalla on tosiasiallinen mahdollisuus osallistua keskusteluun. Jos osallistumista ei katsota tarpeelliseksi, ilmoitus voidaan tehdä myös kasvatuskeskustelun jälkeen.

Kasvatuskeskustelusta ilmoitetaan huoltajalle.

Kasvatuskeskustelu kirjataan oppilastietojärjestelmään.

Perusopetuslaki 35 a §: Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestäväään kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Kasvatuskeskusteluun määrää koulun opettaja tai rehtori. Kasvatuskeskustelu tulee kirjata ja siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajille. Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se 2 momentissa esitetty huomioon ottaen katsotaan tarpeelliseksi.

8.1.2 Siivousvelvoite

Oppilaan kanssa keskustellaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan aito mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.

Perusopetuslaki 35 §: Jos tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään oppilaan tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan. Tehtävä tulee suorittaa valvotusti eikä se saa muodostua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle vaaralliseksi tai raskaaksi eikä sen suorittaminen saa kestää enempää kuin kaksi tuntia. Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta.

Jos oppilaalle määrätään siivousvelvoite ja tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä ilmoitetaan huoltajalle. Siivousvelvoitteen toteuttaminen kirjataan oppilastietojärjestelmään.

8.2 Kurinpitotoimet

Perusopetuslaki 36 §: Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan. Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.

8.2.1 Kotitehtävien teettäminen työpäivän päätyttyä

Oppilaan kanssa keskustellaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan aito mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.

Kotitehtävien tekemisestä työpäivän jälkeen päättää opettaja tai rehtori.

Kotitehtävien teettämisestä työpäivän jälkeen ilmoitetaan huoltajalle.

Kotitehtävien teettäminen työpäivän päätyttyä kirjataan oppilastietojärjestelmään kurinpitomakkeelle.

8.2.2 Jälki-istunto

Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Jälki-istunnon määrää opettaja tai rehtori.

Jälki-istunnosta ilmoitetaan huoltajalle.

Jälki-istunto kirjataan oppilastietojärjestelmään kurinpitolomakkeelle.

Jälki-istunnot järjestämisen käytänteet sovitaan koulukohtaisesti.

8.2.3 Kirjallinen varoitus

Ennen kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Ennen kirjallisesta varoituksesta päättämistä varataan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi.

Kirjallisesta varoituksesta päättää rehtori.

Kirjallisesta varoituksesta annetaan päätös.

8.2.4 Määräaikainen erottaminen

Ennen oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Ennen määräaikaisesta erottamisesta päättämistä varataan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi.

Määräaikaisesta erottamisesta päättää opetuksen järjestäjän monijäseninen toimielin.

Määräaikaisesta erottamisesta annetaan päätös.

Määrääjäksi erotetun oppilaan opetus järjestetään siten, että tämä ei jää opinnoissaan jälkeen. Oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Oppilaalle järjestetään tarvittava opiskeluhuolto.

8.3 Turvaamistoimet

Turvaamistoimista on säädetty perusopetuslain 36 §:ssä.

8.3.1 Oppilaan määrääminen poistumaan

Opetusta häiritsevän oppilaan määrää poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta opettaja tai rehtori.

Oppilaalle järjestetään tämän ikä ja kehitystaso huomioon ottaen riittävä valvonta.

Oppilaan määräämisestä poistumaan ilmoitetaan huoltajalle.

Oppilaan määrääminen poistumaan kirjataan oppilastietojärjestelmään.

8.3.2 Oppilaan poistaminen luokasta tai tilasta

Opetusta häiritsevän oppilaan, joka ei noudata poistumismääräystä voi poistaa luokasta tai tilasta opettaja tai rehtori.

Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on yhdessä ja erikseen oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapah-
tuneesta opetuksen järjestäjälle.

Oppilaan poistamisesta luokasta tai tilasta ilmoitetaan huoltajalle.

Luokasta tai tilasta poistaminen kirjataan oppilastietojärjestelmään.

8.3.3 Opetukseen osallistumisen epääminen

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.

Opetuksen epäämisestä päättää rehtori.

Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa opetuksesta epäämisen jälkeen. Perusopetuksessa koulu on vastuussa turvallisesta opiskeluympäristöstä, joka edellyttää oppilaiden riittävää valvontaa.

Valvonnan riittävyttä arvioidaan oppilaan ikä- ja kehitystaso huomioden. Mikäli oppilaan oikeus opetukseen evätään, hänen koulupäivänsä päättyy kyseisen koulupäivän osalta. Huoltajaan ollaan yhteydessä opetuksen epäämisestä ja oppilaalle järjestetään riittävä valvonta hänen poistuessaan koulualueelta.

Opetuksen epäämisestä ilmoitetaan huoltajalle ja tarvittaessa lastensuojeluun.

Epäämisen aikana oppilaalle järjestetään mahdollisuus keskustella opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

Oppilaan tarvitsema tuki opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa suunnitellaan tarvittaessa yhteistyössä opiskeluhuollon kanssa.

Opetuksen epääminen kirjataan oppilastietojärjestelmään kohtaan hakemukset ja päätökset.

8.3.4 Esineiden tai aineiden haltuunotto

Perusopetuslaki 29 §: Kouluihin ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen, ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus ottaa haltuunsa oppilaalta perusopetuslain 29 §:ssä kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Esineiden ja aineiden haltuun ottamisesta ilmoitetaan huoltajalle. Esineiden ja aineiden haltuun ottaminen kirjataan oppilastietojärjestelmään.

Oppilaalta haltuun otettu häiritsevä esine tai aine luovutetaan oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine luovutetaan oppilaalle työpäivän päättyessä.

Oppilaalta haltuun otettu tupakkatuote, alkoholi, teräase tai muu vaarallinen esine tai aine luovutetaan huoltajalle mahdollisimman pian.

Vaaralliset esineet ja aineet, joita huoltajalla ei ole oikeutta pitää hallussa, luovutetaan poliisille. Huumeet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammukset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet luovutetaan aina välittömästi poliisille.

Ennen luovuttamista esine tai aine säilytetään lukitussa tilassa.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa nouda esinettä tai ainetta, se hävitetään.

Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen kirjataan oppilastietojärjestelmään. Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata.

Hävittäminen toteutetaan todisteellisesti siten, että hävittämisestä laaditaan asiakirja, johon kirjataan mikä esine tai aine hävitetään, kuinka paljon esineitä tai aineita hävitetään, ketkä ovat läsnä hävittämisessä, hävittämisen päivämäärä ja hävittämisen tapa. Hävittäminen kirjataan perusopetuksen opetuksen järjestäjän käytössä olevaan järjestelmään.

8.3.5 Tavaroiden tarkastaminen

Rehtorilla tai opettajalla on oikeus tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussapito on ilmeistä.

Oppilaalle ilmoitetaan tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. Tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomiioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Tavaroiden tarkastaminen on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteellä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

Tavaroiden tarkastamisesta ilmoitetaan huoltajalle.

Tavaroiden tarkastaminen kirjataan oppilastietojärjestelmään.

9 Suunnitelmasta tiedottaminen ja yhteistyö

Suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kasvatuksellisista ja kurinpidollisesti toimista sekä turvaamistoimenpiteistä tiedotetaan koulun henkilökuntaa, oppilaita ja huoltajia.

Uusi henkilökunta perehdytetään ja suunnitelma käydään lukuvuoden alussa läpi henkilökunnan kanssa.

Huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia määrättäessä.

Koulu tekee yhteistyötä eri viranomaistahojen kuten opiskeluhuoltopalvelujen, lastensuojelun, sosiaalihuollon, nuorisotyön ja poliisin kanssa.

10 Seuranta

Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä seuraa kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämistä ja niihin liittyviä menettelytapoja koskevan suunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta koulussa. Lisäksi kouluissa seurataan ja arvioidaan suunnitelmaa lukuvuosittain koulussa tehtävän laadunarviointityön sekä muun arvioinnin yhteydessä.